

Kníže Bismarck a otázká

Aby naši páni stříbrali ještě lépe poznali, co soudit o obsahu Bismarckova dopisu, zastávaného texasskému guvernérovi Culbertsonovi, stáhl zde, co pod jeho jménem sdělil v "Berliner Vossische Zeitung", článek, který k pronesení patřičného náhledu zajisté nad jiné povolány, který má všecko, co se děje a káde v Německu, z první ruky.

"Zavedení zlaté měny v Německu dokonáno bylo dvěma kroky; nejprve přišel zákon ohledně ražby zlatých mincí ze dne 4. prosince 1871, po něm následoval zákon ze dne 9. července 1873. Právě z obou těchto zákonů přišel na svět v době, kdy se kníže Bismarck o otázkou vnitřní politiky — vyjmaje snad kulturní boj — dosud pranic nestaral, nýbrž s důvěrou jej přenechával "civilnímu Bismarckovi", panu Delbrueckovi. Ale také při druhém zákoně není nikde ani stopy, že by byl kníže Bismarck do jeho utváření osobně zasáhl. Také tuto přenechal vše ještě s důvěrou panu Delbrueckovi a panu Camphausenovi, který s ním šel ruka v ruce.

Odvracím se knížete od hospodářských zásad, Delbrueckem zastoupených, počalo, jak se zdá, na jaře r. 1875 a učinilo pokrok tak rychlý, že Delbrueck v dubnu r. 1876 požádal za propuštění. Oj toho okamžiku, kdy se mu ho dostalo, postavil se kníže Bismarck v čelo hospodářské politiky; on je na dále za ni zodpovědným, nejen ve formálním právním smyslu, nýbrž i věcně. Nebyť na dále učiněn ani jediný krok, k němuž on by nebyl dal svolení, a nebylo opomenuto něčeho, o čem on za dobré neuznal, že toho třeba opomenouti. Rychlými kroky bral se před se převrat a vědu nacházel kníže Bismarck muže, kteří ideje jeho, Delbrueckovým naprosto se přičítají, prováděli. Pan v. Varnbueler byl zřekán, aby uvedl v život ochranné clo, pan v. Maybach, aby provedl postátnění železnic. Aby zřízen byl zákon úrazový, zřekán byl pan Boediker, když pan Lohman odřekl; pro omezení svobody živnosti nebylo lze nalézti ráznější síly, jakou byla řečená trojice, a tak spokojil se říšský kancelář s různou prací přístipkářskou. Ovšem, byl i tu muž, který byl by se rád sám podjal veškeré té práce, pan von Dechend, který cítil se uraženým a byl by býval celou duší při tom, kdyby byl býval pověřen úkolem, politiku říšskou zaredovat do bimetalistických kolejí. Avšak kníže Bismarck, jak se zdá, vycítil správně, že síla tohoto muže jest jen podřízeného druhu a nesvěřil mu tedy úlohu tak vysoké důležitosti.

A tak učiněn byl na poli ekonomické činnosti v dlouhé době, která od odstoupení Delbrueckova až do odstoupení knížete Bismarcka uplynula, jen jediný slabostný krok; r. 1879 byly prodány stříbra zastaveny. Krok tento byl těžko pochopitelný, když byl učiněn, a udalosti, které sčedly se od jeho provedení, učinily jej ještě nepochopitelnějším. Měl splnit účel zvýšiti opět ceny stříbra, ale cena stříbra setrvala v klesajícím pohybu a dnes nebude popřati nikdo, že německá říše byla by udělala dobrý obchod, kdyby byla všecko své přebytečné stříbro prodala za ceny tenkrát platné. Opatření toto neprosperovalo po té stránce ani v nejnemenším, přispělo na druhé straně k tomu, že na mlýn bimetalistické agitační nahnána byla voda.

Jest na snadě otázká, jak kníže Bismarck v hloubi duše své o měnné otázkě smýšlel a poněvadž dopis jeho guvernérovi texasskému nedává na to odpověď postačitelnou, budíž nám dovoleno, hledati doplnění. Kníže Bismarck pojal zajisté pochybnosti o tom, bylo-li zavedení zlaté měny

krokem důležitým, ale nedovedl se chopiti se mravní nebo záboženské propracování k žádnému určitému otázkě i když je oděna v háv politického pohledu o tom, co r. 1871 a 1873 mlčky.

Avšak v přítomném případě nevyhledávám žádné omluvy toho druhu. Mluvíme toliko jako občan, bez ohledu na své církevní postavení.

Máje své hluboké přesvědčení, vážím si náležitě všech svých spoluobčanů, kteří mají náhledy od mých se lišící. Nepochybují ani o jejich dobrých úmyslech ani o jejich povinnosti. Nemám co činiti s osobami nýbrž se zásadami a hnutími.

Stojím při platformě a presidentálních kandidátech republikánské konvence st. louisské. Jsem proti platformě a presidentským kandidátům demokratické konvence chicagské.

Vyjímaje dny občanské války nikdy nebylo naší vlasti tak velké nebezpečí, jako v politické kampani dnešní. Otázká volně a neomezene ražby stříbra posunuta byla do popředí. Tato otázká má svou důležitost; avšak jest méně důležitou oproti jiným otázkám, o které běží. Hnutí, kterému dostalo se výrazu na chicagské konvenici a které nyní za pomoci lidového hlasování snaží se dostoupiti trůnu svého v národním kapitulu, směřuje v logických důsledcích svých proti Spojeným Státům. Je to odštěpení, odštěpení z r. 1861, o němž naši vojáci měli za to, že je pohřbili k věčné smrti v Appomattox, však které vyžaduje opětného uznání od amerického národa.

Prohlášení v chicagské platformě nemá a nemůže míti jiného smyslu! My odsuzujeme samovolné vměšování se spolkových úřadů do místních záležitostí jakožto porušení ústavy Spojených Států a zločin proti svobodným zřízením." Slova ta vztahují se ke kroku ptes. Clevelanda, který vyslal spojkové vojsko chrániti národního majetku a vynutit platnosti národních zákonům za chicagských bouří roku 1894. V těch slovech je stará odštěpená nruka, že státy jsou nezávislé na národní vládě ve Washingtonu; prohlášení neplatnosti Unie, ohlášení na prapuru americkém, že za hranicemi distriktu Columbie nemá moci k sebeochraně a sebeobraně. O presidentu Spojených Států se praví, že nesmí posílati své vojsko do kteréhokoliv státu bez dovolení guvernérova, i když šlo o uplatnění národních zákonů a o ochranu národního majetku.

V dalším praví arcibiskup Ireland, že platforma chicagská ohrožuje zeničením společenského řádu, bezzákonností a anarchií. Ohrožení sledává v prohlášení chicagské platformy proti nejvyššímu soudu a v podněcování ke třídám bojům. Po té obrací se arcibiskup k peněžní otázce, již pokládá za podružnou. Věnoval prý častěji pozornost brožurce arcib. Walshe z Dublinu o bimetalismu, která byla odpovědí na jeho námitky k stříbrněměsíčné resoluční chicagské konvence. Avšak brožurka ta nemůže býti brána za měřítko vzhledem ke stavu věcí v Americe a jest vlastně úplně dobrým důvodem proti chicagské platformě. Po té probírá otázku peněžní blíže a vytýká její špatné stránky, dovozuje že svobodná ražba stříbra zničila by celý obchod ve Spojených Státech, obrací se proti známému příspěvu knížete Bismarcka, o němž praví: Schytralý starý lišák byl by ovšem rád, aby Amerika pokus ten učinila — a potopila se na duo mořské.

Pro záchranu vlasti. Vážné slovo do nynější bitevné vřavy promluvil st. paulský arcibiskup Ireland. Snad — a vlastně asi jistě — byl by slovo to nevyšlovil, kdyby jej zrovna jako jiné církevní hodnostáře nepožádalo o ně 27 vynikajících obchodníků amerických, kteří hlásí se k různým stranám. Kdežto kardinál Gibbons v Baltimore ke stejné žádosti odpověděl dáti odepřel, mfu arcibiskup Ireland, že "mlčeti ve chvíli, kdy slovo v čas může býti ku prospěchu, bylo by hříchem."

Arcibiskup pokračuje: "Jsem si povědom námitek, které se činí, mluvili církevníci kdykoli o věcech z arény politické, aby se nedálo, že používá vlivu svého jako učitel náboženství na podporu zájmů té oné politické strany. Odpověděl bych, že naskytují se případy, kdy politická platforma značí pohromu pro vlast, když politika těsně je spojena s mravností nebo s náboženstvím a že v takových případech duchovní musí býti vlastencem a musí

RHEUMATISM

Povstává ze špatných jater a může býti vyhojen užíváním



Dr. J. H. McLEANA

BALSÁMU PRO JATRA A LEDVINY

Jistý prostředek proti nemoci jater, ledvin a ústrojí močových.

U lékárná. Cena 2.00 dolarů.

The Dr. J. H. McLEAN MEDICINE CO., St. Louis, Mo.

KALENDÁŘ AMERIKÁN

PRO ROK 1897

JIŽ VYŠEL!

Zajisté nejlepší doporučení kalendáře tohoto jest, že ačkoliv se tišilo kalendářů pro rok 1896 dvacet tisíc byli ve dvou měsících všechny rozprodány a ještě zakázkám všem nebylo možno vyhověti.

Jest některý kalendář více oblíben?

Cena 50 ct.

Na prodej u

AUG. GERINGERA,

150 W. 12th St., CHICAGO, ILL.,

a u všech jednatelů časopisů: „Svornost“, „Amerikán“ a „Duch Času.“

náhlých pokusů, aby mohl býti pověřen řešením vážných společenských a politických otázek? Tato otázka leží před námi v tomto okamžiku. — Francis C. Chatard, biskup římsko-katolické diecese v Indianě, který dosud byl demokratem, projevil svůj upřímný souhlas s prohlášením Irelandovým.

Théâtre Libre v Paříži. O začátcích divadla Théâtre Libre, které loni zhynulo úbytěmi, jehož zakladatel, Antoine, dnes jako ředitel zahajuje novou sezonu druhé státem podporované činohry francouzské, divadla Odéon v Paříži, vypravuje účastník následující zajímavá data: Roku 1887 založil Jean Nore společnost La Butte. Jean Nore, zák Courbetův, byl malíř a komunard. Roku 1871 byl jakožto generál komuny odsouzen k smrti. Podařilo se mu však uprchnouti do Ženevy. Od té doby vedl život dobrodružný, účastnil se bojů na Balkáně a prodělal také obležení Plevna a sice jako dopisovatel a kreslil anglických listů v táboře Osmana paše. V ulici de Ravagnan měl Jean Nore obrovskou dřevěnou budovu za atelier, v němž scházela se hromada mladých lidí, všeho druhu talentů zneužitých, z nichž každý cítil v sobě velké umělecké povolání, ale prozatím jen fantastickým oděvem a pyramidální úpravou vlasů pozornost světa k sobě obracel. Každou sobotu mivala La Butte své schůze, jež končily s pravidla velmi bouřlivě. Oba předsedové zasedání, básník a poslanecký Glovis Hugues, a neznámý tehdy ještě Paul Alexis mivali co rovnat. Tu se jednoho dne objevil mladý

vychrtlý muž s vysokánským čelem a přednášel ve společnosti verše Coppéa a jiné. Byl to Antoine, tehdy ještě neznámý úředník plynnáry. Členové La Butte přinášeli občas do shromáždění svoje pokusy dramatické, práce naanoze přepjaté, jež při nejlepší vůli nebylo lze bráti do opravdy. Jednoho dne předložil Paul Alexis hru Mademoiselle Pomme, satyru na občanské mravy. Antoine si uměnil, že jí za každou cenu provede. I sestavena společnost z ochotníků, tři neděle pilně zkoušeno a studováno a když došlo na představení, bylo pozornost širší veřejnosti skutečně hnuto. Tak se zrodilo Théâtre libre. Od té doby pořádána představení pravidelněji, až se divadlo etablovalo ve skutečný ústav se stálými členy, s programem a stanovami. Tak to trvalo a větším a menším štěstím po osm roků. V představení Mademoiselle Pomme hráli ženské role tři mladí členové La Butte, později jako anarchisté prosulili: Maíato, Pouwader, zvaný Jacques Paolo a Shiroky Ortiz (Široký?) známý gentlemanlupič z procesu "třiceti" přítel Emila Henryho, který ku 15leté vazbě v káznici byl odsouzen.

Vyslovuje svou vděčnost. Albert A. Larson z Kirmain, Ia., vyslovuje svou vděčnost majitelům Allen's Long Balsamu a píše: "Vlastní povně, že by mantelka moje byla semfela od současných, nebýt vášného užívání vašeho balsamu." — Kupte si láhev proti vadám plic.

Dějiny národa českého, od Ruzka a Dolenského, jest nový a skvostný spis, s nesčetným množstvím krásných vyobrazení a že skvostné vazbě. Stojí i s poštovní zásilkou pouze \$3.50. Knih. Pokroku Západu.